

भारत का राजपत्र

The Gazette of India

भारताचे राजपत्र

असाधारण
EXTRAORDINARY

असाधारण

भाग 12 अनुभाग 1
Part XII Section 1
 भाग बारा अनुभाग 1

प्राधिकार से प्रकाशित
PUBLISHED BY AUTHORITY
 प्राधिकाराद्वारे प्रकाशित

सं. 2]	नई दिल्ली, नवम्बर २-८, २०२३/कार्तिक ११-१७ (शक) १९४५	[खंड २१
---------	---	---------

No. 2]	NEW DELHI, NOVEMBER 2-8, 2023/KARTIKA 11-17 (SAKA) 1945	[Vol. 21
---------	---	----------

अं. २]	नवी दिल्ली, नोवेंबर २-८, २०२३/कार्तिक ११-१७ (शक) १९४५	[खंड २१
---------	---	---------

स्वतंत्र संकलन म्हणून फाईल करण्यासाठी या भागाला वेगळे पृष्ठ क्रमांक दिले आहेत.

विधि और न्याय मंत्रालय

(विधायी विभाग)

नई दिल्ली,

(1) दि नेशनल कॅपिटल टेरिटरी ऑफ दिल्ली (रेकग्निशन ऑफ प्रॉपर्टी राईट्स ऑफ रेसिडेंट्स इन अनऑथोराईज्ड कॉलोनीज) अॅक्ट, 2019 ; (2) दि जम्मू अॅन्ड काश्मीर ऑफिशियल लॅग्वेजेस अॅक्ट, 2020 ; (3) दि क्रिमिनल प्रोसिजर (आयडेंटीफीकेशन) अॅक्ट, 2022 के मराठी अनुवाद राष्ट्रपती के प्राधिकार से प्रकाशित किये जाते हैं और ये प्राधिकृत पाठ (केंद्रीय विधि) अधिनियम, 1973 (1973 का 50) की धारा 2 के खण्ड (क) के अधीन उनके मराठी प्राधिकृत पाठ समझे जायेंगे।

MINISTRY OF LAW AND JUSTICE
(LEGISLATIVE DEPARTMENT)

New Delhi,

The Translation in Marathi of (1) The National Capital Territory of Delhi (Recognition of Property Rights of Residents in Unauthorised Colonies) Act, 2019 ; (2) The Jammu and Kashmir Official Languages Act, 2020 ; (3) The Criminal Procedure (Identification) Act, 2022 are hereby published under the authority of the President and shall be deemed to be the authoritative texts thereof in Marathi under clause (a) of Section 2 of the Authoritative Texts (Central Laws) Act, 1973 (50 of 1973).

विधि व न्याय मंत्रालय

(विधायी विभाग)

नवी दिल्ली,

(१) दि नेशनल कॅपिटल टेरिटरी ऑफ दिल्ली (रेकग्निशन ऑफ प्राप्टी राईट्स् ऑफ रेसिडंट्स् इन अनअंथोराईज्ड कॉलोनीज्) अॅक्ट, २०१९ ; (२) दि जम्मू अॅन्ड काश्मीर ऑफिशियल लॅंग्वेजेस् अॅक्ट, २०२० ; (३) दि क्रिमिनल प्रोसिजर (आयडॅटीफीकेशन) अॅक्ट, २०२२ यांचा मराठी अनुवाद याद्वारे, राष्ट्रपतीच्या प्राधिकारान्वये प्रसिद्ध करण्यात येत आहे आणि तो, प्राधिकृत पाठ (केंद्रीय विधि) अधिनियम, १९७३ (१९७३ चा ५०) याच्या कलम २ च्या खंड (क) अन्वये मराठीतील त्यांचा प्राधिकृत पाठ असल्याचे मानण्यात येईल.

निंदेशसूची
INDEX

Serial No.	Name of the Act (१)	अधिनियमाचे नाव (२)	पृष्ठ क्रमांक (३)
१	दिल्ली राष्ट्रीय राजधानी राज्यक्षेत्र (अनधिकृत वसाहतींमधील रहिवाशांच्या मालमत्ता हक्कांना मान्यता) अधिनियम, २०१९	The National Capital Territory of Delhi (Recognition of Property Rights of Residents in Unauthorised Colonies) Act, 2019	५
२	जम्मू व काश्मीर राजभाषा अधिनियम, २०२०	The Jammu and Kashmir Official Languages Act, 2020	९
३	फौजदारी प्रक्रिया (ओळख पटविणे) अधिनियम, २०२२	The Criminal Procedure (Identification) Act, 2022	११

फौजदारी प्रक्रिया (ओळख पटविणे) अधिनियम, २०२२

(२०२२ चा अधिनियम क्रमांक ११)

[१३ एप्रिल, २०२३ रोजी यथाविद्यमान]

[१८ एप्रिल, २०२२]

फौजदारी प्रकरणांमध्ये ओळख पटविण्याच्या व अन्वेषण करण्याच्या प्रयोजनार्थ दोषसिद्ध व्यक्तींची व इतर व्यक्तींची मापे घेण्याकरिता प्राधिकृत करण्यासाठी आणि अभिलेख जतन करण्यासाठी आणि तत्संबंधित व तदानुषंगिक बाबीसाठी तरतूद करण्याकरिता अधिनियम.

तो, भारतीय गणराज्याच्या त्राहत्तराव्या वर्षी, संसदेकडून पुढीलप्रमाणे अधिनियमित होवो :—

१. (१) या अधिनियमास, फौजदारी प्रक्रिया (ओळख पटविणे) अधिनियम, २०२२ असे म्हणावे. संक्षिप्त नाव व प्रारंभ.

(२) तो, केंद्र सरकार, राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे नियत करील अशा दिनांकापासून ^१, अंमलात येईल.

२. (१) या अधिनियमात, संदर्भानुसार दुसरा अर्थ आवश्यक नसेल तर,— व्याख्या.

(क) “दंडाधिकारी” याचा अर्थ,—

(एक) महानगर क्षेत्राच्या संबंधात, महानगर दंडाधिकारी ;

(दोन) इतर कोणत्याही क्षेत्राच्या संबंधात, प्रथम वर्ग न्याय दंडाधिकारी ; किंवा

(तीन) तिच्या सद्वर्तणुकीसाठी किंवा शांतता राखण्यासाठी कोणालाही जामीन देण्याचा आदेश देण्याच्या संबंधात, कार्यकारी दंडाधिकारी,

असा आहे.

१९७४ चा

२.

किंवा ५३क मध्ये निर्दिष्ट केलेली अन्य कोणतीही परीक्षा यांसह बोटांचे ठसे, तळहाताचे मुद्रित ठसे, तळपायाचे मुद्रित ठसे, छायाचित्रे, डोळ्यातील बाहुल्यांचे व टृष्णिपटलाचे क्रमवीक्षण, शारीरिक, जैविक नमुने व त्यांचे विश्लेषण, वर्तणूकविषयक गुणविशेष यांचा समावेश होतो ;

(ग) “पोलीस अधिकारी” याचा अर्थ, पोलीस ठाण्याचा ठाणे अंमलादार किंवा हवालदाराच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जा नसलेला अधिकारी, असा आहे ;

(घ) “विहित” याचा अर्थ, या अधिनियमान्वये केलेल्या नियमांद्वारे विहित, असा आहे ;

(ङ) “कारागृह अधिकारी” याचा अर्थ, मुख्य रक्षकाच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जा नसलेला कारागृहाचा अधिकारी, असा आहे.

१८६० चा

(२) या अधिनियमात वापरलेले आणि व्याख्या न केलेले परंतु, भारतीय दंड संहितेमध्ये किंवा फौजदारी

४५. प्रक्रिया संहिता, १९७३ मध्ये व्याख्या केलेले शब्द व शब्दप्रयोग यांना, त्या संहितेमध्ये अनुक्रमे जे अर्थ नेमून

१९७४ चा दिलेले असतील तेच अर्थ असतील.

२.

३. ज्या व्यक्तीस,—

मापे घेणे.

(क) त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या कोणत्याही कायद्यान्वये शिक्षापात्र असलेल्या अपराधाबद्दल दोषसिद्ध ठरविण्यात आलेले आहे ; किंवा

१. ४ ऑगस्ट, २०२२, अधिसूचना क्रमांक स्थायी आदेश ३६५३ (इ), दिनांक ३ ऑगस्ट, २०२२ अन्वये, भारताचे राजपत्र, असाधारण, भाग-दोन, अनुभाग ३ (दोन) पहा.

(ख) फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ याच्या कलम १०७ किंवा कलम १०८ किंवा कलम १०९ १९७४ चा किंवा कलम ११० खालील कार्यवाहीसाठी उक्त संहितेच्या कलम ११७ अन्वये तिच्या सद्वर्तांकीसाठी किंवा २. शांतता राखण्यासाठी जामीन देण्याचा आदेश देण्यात आला आहे ; किंवा

(ग) त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या अन्य कोणत्याही कायद्यान्वये शिक्षापात्र असलेल्या अपराधाच्या संबंधात अटक करण्यात आलेली आहे किंवा कोणत्याही प्रतिबंधात्मक स्थानबद्धता कायद्यान्वये स्थानबद्ध करण्यात आलेले आहे,

अशी कोणतीही व्यक्ती, जर असे फर्माविण्यात आले असेल तर, केंद्र सरकारद्वारे किंवा राज्य शासनाद्वारे विहित करण्यात येईल अशा रीतीने पोलीस अधिकाऱ्याकडून किंवा कारागृह अधिकाऱ्याकडून घेण्यात यावयाची तिची मापे घेऊ देण्यास मुभा देईल :

परंतु, त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या कोणत्याही कायद्यान्वये शिक्षापात्र असलेल्या अपराधाबद्दल अटक केलेल्या कोणत्याही व्यक्तीस (महिलेविरुद्ध किंवा बालकाविरुद्ध केलेल्या अपराधाबद्दल अथवा सात वर्षांपेक्षा कमी नसेल अशा कालावधीच्या कारावासाच्या शिक्षेस पात्र असलेल्या कोणत्याही अपराधाबद्दल असेल त्याखेरीज), या कलमाच्या तरतुदीन्वये तिचे जैविक नमुने घेऊ देण्याकरिता मुभा देण्यासाठी भाग पाडता येणार नाही.

मापांचे संकलन, साठवण, जतन करणे आणि अभिलेखांची ४. (१) राष्ट्रीय गुन्हे अभिलेख केंद्र, त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या कोणत्याही कायद्याखालील करण्याच्या हितार्थ, विहित करण्यात येईल अशा रीतीने,—

(क) राज्य शासनाकडून किंवा संघ राज्यक्षेत्र प्रशासनाकडून किंवा अन्य कोणत्याही कायदा अंमलबजावणी करणाऱ्या एजन्सीकडून मापांचा अभिलेख संकलित करील ;

(ख) राष्ट्रीय स्तरावरील मापांचा अभिलेख साठवील, जतन करील व नष्ट करील ;

(ग) संबंधित गुन्हा व फौजदारी अभिलेख यांच्याशी अशा अभिलेखाची प्रक्रिया करील ; आणि

(घ) अन्य कोणत्याही कायदा अंमलबजावणी करणाऱ्या एजन्सीबरोबर अशा अभिलेखांची देवाण-घेवाण करील व त्यांचा प्रसार करील.

(२) मापांचा अभिलेख, अशी मापे संकलित केल्याच्या तारखेपासून पंचाहत्तर वर्षांच्या कालावधीसाठी डिजिटल किंवा इलेक्ट्रॉनिक्स स्वरूपामध्ये जतन करून ठेवण्यात येईल :

परंतु, ज्या व्यक्तीला कोणत्याही कायद्यान्वये कोणत्याही मुदतीच्या कारावासाच्या शिक्षेस पात्र असलेल्या अपराधाबद्दल यापूर्वी दोषसिद्ध ठरविण्यात आलेले नाही अशा, ज्या कोणत्याही व्यक्तीचे या अधिनियमाच्या तरतुदीनुसार माप घेण्यात आलेले आहे अशा कोणत्याही व्यक्तीला, सर्व कायदेशीर उपाययोजना करून झाल्यानंतर न्यायालयाने विनाचौकशी मुक्त केले असेल किंवा तिची सुटका केली असेल किंवा तिला दोषमुक्त केले असेल तेढ्हा अशा बाबतीत, अशा प्रकारे घेतलेला मापांचा सर्व अभिलेख, लेखी नोंदवावयाच्या कारणांसाठी न्यायालयाने किंवा दंडाधिकाऱ्याने अन्यथा निदेश दिला नसेल तर, अभिलेखातून नष्ट करण्यात येईल.

(३) राज्य शासनास किंवा संघ राज्यक्षेत्र प्रशासनास, त्यांच्या संबंधित अधिकार क्षेत्रामध्ये मापे संकलित करण्याकरिता, ते जतन करण्याकरिता व त्यांची देवाण- घेवाण करण्याकरिता एखाद्या उचित एजन्सीला अधिसूचित करता येईल.

१९७४ चा ५. जेव्हा दंडाधिकाऱ्याची, फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ अन्वये किंवा त्या वेळी अंमलात असलेल्या मापे देण्याकरिता एखाद्या व्यक्तीला
२. अन्य कोणत्याही कायद्यान्वये कोणतेही अन्वेषण किंवा कार्यवाही करण्याच्या प्रयोजनार्थ, या अधिनियमान्वये मापे निदेश देण्याचा दंडाधिकाऱ्याचा अधिकार.
देण्यासाठी कोणत्याही व्यक्तीला निदेश देणे इष्ट आहे अशी खात्री पटली असेल तेव्हा, दंडाधिकाऱ्यास, तशा आशयाचा आदेश काढता येईल आणि त्या प्रकरणी, आदेश जिच्याशी संबंधित आहे ती व्यक्ती, अशा निदेशानुसूप अधिकार.

६. (१) या अधिनियमान्वये घेण्यात यावयाची मापे घेऊ देण्यास मुभा देण्याकरिता जिला फर्माविण्यात मापे घेऊ देण्यास प्रतिकार करणे.
आले आहे अशी कोणतीही व्यक्ती, अशी मापे घेऊ देण्यास मुभा देण्याकरिता प्रतिकार करीत असेल किंवा नकार देत असेल तर, विहित करण्यात येईल अशा रीतीने अशी मापे घेणे पोलीस अधिकाऱ्यासाठी किंवा कारागृह अधिकाऱ्यासाठी कायदेशीर असेल.

१८६० चा (२) या अधिनियमान्वये मापे घेऊ देण्यास मुभा देण्याकरिता प्रतिकार करणे किंवा नकार देणे हा, भारतीय
४५. दंड संहितेच्या कलम १८६ खालील अपराध असल्याचे मानण्यात येईल.

७. या अधिनियमान्वये किंवा त्याखाली केलेल्या कोणत्याही नियमान्वये सदृभावनापूर्वक केलेल्या किंवा दाव्यास रोध.
करण्याचे उद्देशित असलेल्या कोणत्याही गोष्टीबद्दल कोणत्याही व्यक्तीविरुद्ध कोणताही दावा किंवा अन्य कोणतीही
कार्यवाही दाखल करण्यात येणार नाही.

८. (१) केंद्र सरकारला किंवा राज्य शासनाला, या अधिनियमाची प्रयोजने पार पाडण्याकरिता राजपत्रातील नियम करण्याचा
अधिसूचनेद्वारे नियम करता येतील.

(२) विशेषतः, आणि पूर्वगामी तरतुदीच्या सर्वसाधारणतेस बाध न येता, अशा नियमांमध्ये, पुढीलपैकी सर्व
किंवा त्यापैकी कोणत्याही बाबीसाठी तरतूद करता येईल, जसे की :—

(क) कलम ३ अन्वये मापे घेण्याची रीत ;

(ख) कलम ४ च्या पोट-कलम (१) अन्वये मापांचा अभिलेख संकलित करण्याची, साठविण्याची,
जतन करण्याची आणि देवाण-घेवाण करण्याची, प्रसार करण्याची, नष्ट करण्याची व विल्हेवाट लावण्याची
रीत ;

(ग) कलम ६ च्या पोट-कलम (१) अन्वये मापे घेण्याची रीत ;

(घ) विहित करावयाची किंवा जिच्या बाबतीत तरतूद करावयाची आहे अशी अन्य कोणतीही बाब.

(३) या अधिनियमान्वये केंद्र सरकारने केलेला प्रत्येक नियम, तो केल्यानंतर शक्य तितक्या लवकर, संसदेच्या
प्रत्येक सभागृहासमोर, ते एका सत्राने मिळून बनलेल्या अथवा दोन किंवा अधिक क्रमवर्ती सत्रे मिळून बनलेल्या
अशा एकूण तीस दिवसांच्या कालावधीकरिता सत्रासीन असताना, मांडण्यात येईल, आणि जर उपरोक्त सत्राच्या
किंवा क्रमवर्ती सत्रांच्या लागोपाठ्ये सत्र संपण्यापूर्वी त्या नियमात कोणताही फेरबदल करण्याबाबत दोन्ही सभागृहांचे
एकमत झाले तर अथवा तो नियम करण्यात येऊ नये याबाबत दोन्ही सभागृहांचे एकमत झाले तर, त्यानंतर
असा नियम, केवळ अशा फेरबदल केलेल्या स्वरूपातच अंमलात येईल, किंवा यथास्थिति, मुळीच अंमलात
येणार नाही ; तथापि, अशा कोणत्याही फेरबदलामुळे किंवा विलोपनामुळे त्या नियमान्वये यापूर्वी केलेल्या कोणत्याही
गोष्टीच्या विधिग्राह्यतेस बाध येणार नाही.

(४) या अधिनियमान्वये राज्य शासनाने केलेला प्रत्येक नियम, तो केल्यानंतर शक्य तितक्या लवकर,
जेथे राज्य विधानमंडळात दोन सभागृहांचा समावेश असेल तेथे राज्य विधानमंडळाच्या प्रत्येक सभागृहासमोर किंवा
जेथे राज्य विधानमंडळात एका सभागृहाचा समावेश असेल तेथे राज्य विधानमंडळाच्या त्या सभागृहासमोर मांडण्यात
येईल.

अडचणी दूर ९. (१) जर या अधिनियमाच्या तरतुदी अंमलात आणताना, कोणतीही अडचण उद्भवली तर, केंद्र करण्याचा सरकारला, ती अडचण दूर करण्याच्या प्रयोजनासाठी आवश्यक असल्याचे दिसून येतील त्याप्रमाणे या अधिनियमाच्या अधिकार तरतुदीशी विसंगत नसतील अशा तरतुदी, राजपत्रात प्रसिद्ध केलेल्या आदेशाद्वारे, करता येतील :

परंतु, या अधिनियमाच्या प्रारंभापासून तीन वर्षांच्या समाप्तीनंतर, या कलमान्वये असा कोणताही आदेश काढण्यात येणार नाही.

(२) या कलमान्वये काढलेला प्रत्येक आदेश, तो काढण्यात आल्यानंतर, शक्य तितक्या लवकर, संसदेच्या प्रत्येक सभागृहासमोर मांडण्यात येईल.

निरसन व १०. (१) कैद्यांची ओळख पटविण्याबाबत अधिनियम, १९२० हा, याद्वारे निरसित करण्यात येत आहे. १९२० चा ३३.

(२) असे निरसन झाले असले तरी, निरसित केलेल्या अधिनियमान्वये केलेला कोणताही नियम, विनियम किंवा हाती घेतलेली कोणतीही कार्यवाही, केलेला कोणताही नियम किंवा दिलेला कोणताही निवेश किंवा हाती घेतलेली कोणतीही कार्यवाही किंवा लादलेली कोणतीही शास्ती किंवा दंड यांसह केलेली किंवा हाती घेतलेली अथवा करण्याचे किंवा हाती घेण्याचे अभिप्रेत असलेली कोणतीही गोष्ट किंवा कोणतीही कारवाई, जेथवर ती या अधिनियमाच्या तरतुदीशी विसंगत नसेल तेथवर, या अधिनियमाच्या तत्सम तरतुदीन्वये करण्यात आलेली गोष्ट असल्याचे किंवा हाती घेण्यात आलेली कारवाई असल्याचे मानण्यात येईल.

(३) पोट-कलम (२) मधील विशिष्ट बाबींचा उल्लेख, निरसन अंमलात येण्याच्या संबंधात, सर्वसाधारण १८९७ चा वाक्खंड अधिनियम, १८९७ याच्या कलम ६ च्या सर्वसाधारण प्रयुक्तीस बाधक ठरणार नाही किंवा बाधा करणार १०. नाही.

डॉ. रीटा वशिष्ट,
सचिव,
भारत सरकार.